

Biodiversitet

Guide 01.

Om denne guide

Denne guide er en del af en serie på i alt 9 guides, som handler om, at give naturen plads på egne arealer. Vild Med Vilje ønsker med katalogerne at gøre redskaber og viden tilgængeligt for alle jer, som ønsker at gøre jeres arealer vildere - og for jer, som blot vil lære mere om naturen. Guiden indeholder både baggrundsviden og en praktisk guide:

01. Baggrund side 4-17

02. Praktisk guide side 18-33

Tak til

Tak til Aage V. Jensens Naturfond som har støttet udgivelsen af disse guides.

Kolofon

Biodiversitet

2023

Tekst & grafisk layout: Celeste Forfang Sørensen

Redaktion: Christina Kaaber-Bühler & Magnus Bundgaard
Nielsen

Billeder: Af Vild Med Vilje, medmindre andet er angivet

Forside: Kællingetand & musevikke på Kalvebod Fælled

Udgivet af: Foreningen Vild med Vilje

CVR: 38173901

kontakt@vildmedvilje.dk

www.vildmedvilje.dk

**AAGE V.
JENSENS**
FOND

Introduktion

Under vandets overflade løber vandstæren, som i sin ihærdighed har udviklet et ekstra sæt gennemsigtige øjenlåg, en slags evolutionære dykkerbriller, så den kan jage bytte på vandløbets bund. I den sure, næringsfattige jord vokser planten rundbladet soldug, som indtager de smådyr, der uheldigt hviler sig på dens klistrede blade. Mariehønesnyltehvepsen lægger med sin lange brod æg i mariehønerne, som bliver til paralyserede zombier, hvis eneste formål er at beskytte hvepsens larver.

Biodiversiteten er så kompleks og opfindsom, at den kan være svær at forstå, formidle og arbejde med. Biodiversiteten er samtidig et centralt begreb for at forstå og fremme den vilde natur. I denne guide kan du læse mere om begrebet biodiversitet og hvordan du kan forstå den biodiversitet, du ser på din egen grund. Vild Med Vilje ønsker dig god læselyst!

Biodiversitet

Et nyt og bredt begreb

Begrebet biodiversitet dækker over alle levende organismer på landjorden, i vandet, i luften og nede i jorden. Det dækker også over alle former for økosystemer, den genetiske diversitet inden for de enkelte arter og interaktionerne mellem arterne.

Det lyder bredt og komplekst, og det er det også. Først i 1985 blev begrebet biodiversitet til som en sammentrækning af biologisk diversitet. Nogle kalder det også biologisk mangfoldighed.

Glinsende baldakinspinder
Microlinyphia pusilla

Natursyn

Biodiversiteten er ikke en nytteværdi

Længe har argumentationen for, hvorfor vi skal værne om klodens biologiske mangfoldighed drejet sig om dens nytte for mennesker. Mange kalder således naturens processer for 'økosystemtjenester'. Nogle forskere bruger lang tid på at regne ud, hvad arter og natur er værd for mennesker i kroner og ører. Imidlertid gør mange arter umiddelbart ikke den store nytte for mennesker, og ville ikke påvirke vores levestandard, hvis de skulle uddø.

Når vi mennesker skaber områder, som for os er nyttige, som marker og 'produktionsenheder' i skovene, så gør vi netop det modsatte af, hvad vi gør, når vi skal give plads til naturen. Vi skaber ensartethed, gøder og rydder op. Da skaber arealerne mest nytte for mennesker - og mindst for alle andre arter, på nær lige dem, vi finder nyttige og derfor giver plads. Derfor kan bevarelsen af natur og andre arter ikke have mennesket og dets behov som omdrejningspunkt.

Diversitet giver

modstandskraft

Det enorme antal af arter i verden er i sig selv fascinerende og værd at bevare. Samtidig sikrer et højt antal af forskellige arter af planter, dyr og svampe, at økosystemernes funktioner og stabilitet vedligeholdes, og det betyder eksempelvis at der er føde, vand og ynglesteder til forskellige arter.

Arter afhænger af hinanden

Arter udfylder forskellige roller i økosystemerne. Nogle arter bestøver blomsten af en enkelt planteart, som med tiden bliver til netop dén frugt, som en anden art lever af. Andre kan nedbryde træ og skaber således plads til hulboende dyr som spætter og flagermus. Og sådan kunne man blive ved. Når en art forsvinder fra et økosystem, så kan det påvirke de arter, som er afhængige af den. Jo flere forskellige arter, som er tilstede, desto større er chancen for, at alle vigtige roller bliver udfyldt.

Forskellige levesteder

Forskellige økosystemer har hver deres unikke sammensætning af vilkår, som fører til specielle miljøer, som understøtter forskellige arter og processer. Mange arter er afhængige af mere end ét økosystem som levested. For eksempel yngler mange padder i vandhuller men lever også en del af livet på land.

Økosystemet

Præfixet 'øko-' er baseret på det græske ord 'oikos' som betyder 'hjem'. 'Øko-' stammer fra den tyske zoolog Ernst Haeckel som i 1866 opfandt udtrykket. Omtrent 60 år senere opfandt den britiske botaniker Arthur Tansley termet 'økosystem'.

Tansley frygtede, at økologer havde så stort et fokus på organismerne alene, at de ville glemme et vigtigt aspekt af selvsammes liv: Næmlig interaktionerne med det omkringværende miljø. Denne tilgang fremhæver det vigtige i at se de levende dele som dyr, planter og svampe og de ikke-levende dele som vand og sten, som et system, når det handler om at forstå, bevare og fremme naturen.

Flere former for **Diversitet**

Artsrigdom

Artsrigdommen betyder antallet af arter i et givent område. Det kan for eksempel være på hele jordkloden, et kontinent, en bestemt region, en egn eller inden for et mindre område. Når artspuljen i et område er stor, så er potentialet for at udvikle en høj biodiversitet højere. Jo mere ligelig fordelingen mellem arterne er, jo højere er diversiteten. Altså falder diversiteten, hvis én eller få arter dominerer området.

Genetisk diversitet

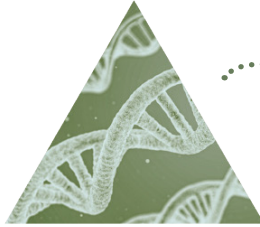
Inden for en enkelt art kan generne variere. Jo større genetisk variation mellem individer af samme art, jo mere modstandsdygtig vil arten være over for eksempelvis sygdomme og miljø- og klimaændringer, og så er chancen for at overleve og tilpasse sig til fremtiden større.

Funktionel diversitet

Arter har forskellige roller i økosystemet. Mange planter er primærproducenter, som omdanner solens stråler til energi, som andre arter så lever af. Nogle dyr er rovdyr mens andre er planteædere, og endnu andre nedbryder dødt materiale eller bestøver blomster. Nogle arter samarbejder med hinanden, og andre bedrager og snylter.

Økosystemers diversitet

Økosystemers diversitet henviser til mangfoldigheden af økosystemer i et givent område. På verdensplan findes meget forskelligartede økosystemer som skove, ørkenner og koralrev. I Danmark er der for eksempel kystområder, vandløb og skove foruden mange andre typer økosystemer.

Gener

Generne er forskellige fra art til art, og mellem individer af samme art

Arter

Almindelig blåfugl (*Polyommatus icarus*) er ét eksempel på en art

Funktioner

Blåhat (*Knautia arvensis*) udfylder for eksempel en vigtig rolle som fødekilde, især for blåhatjordbien, som kun bruger blåhat som fødekilde

Økosystemer

Her ses én type økosystem, nemlig arealerne på molslaboratoriet, hvor store dyr som køer græsser og hvor vegetationen er urterig og mange insekter trives

Dét styrer klodens biodiversitet

På helt overordnet evolutionært plan kan man sige, at der er tre faktorer, som styrer klodens biodiversitet: Artsdannelse, geografisk udbredelse og uddøen. Som mennesker har vi ikke nogen kontrol over artsdannelsen. Men vi kan i høj grad påvirke arternes muligheder for geografisk udbredelse og raten af uddøen.

Artsdannelse

Nye arter dannes, når en population af en art adskilles fra andre populationer af samme art og udvikler sig til en ny art. Det kan ske ved at en population geografisk adskilles fra andre populationer af eksempelvis bjerge eller floder og over tid med mutationer og forskellige selektionspres kommer til at adskille sig. Det kan også ske uden en geografisk separation, når en population udvikler en ny mutation eller adfærd, og gradvist udvikler særlige egenskaber, som gør den til en særskilt art.

Geografisk udbredelse

Arternes geografiske udbredelse styrer hvor i verden, arterne er til stede. Arternes spredning er eksempelvis styret af klima, geologi, topografi, prædation og andre interaktioner med andre organismer og af arternes naturlige spredningsdistancer.

Uddøen

Uddøen sker, når en art stopper med at eksistere. Man kan både snakke om lokal uddøen og global uddøen. Uddøen er et naturligt fænomen, og der vil altid være nogle arter, som uddør. Uddøen kan for eksempel ske som følge af klimaforandringer, naturkatastrofer og konkurrence med andre arter. Vi kommer dog ikke uden om, at menneskelig påvirkning er den absolut største drivkraft bag arternes uddøen i dag.

Sjældenhed

En normalitet

I lyset af biodiversitetskrisen er antallet af arter på global skala faldende, og sjældne arter er i særlig fare for at uddø.

Imidlertid er sjældenhed en almindelig forekomst i naturen, og forskere har siden Darwins tid været optaget af at forstå fænomenet.

Sjældenhed skyldes, modsat mange eksempler på truede arter, ikke nødvendigvis mennesker. I naturen er det meget almindeligt at være sjælden, mens det er mere sjældent at være almindelig.

Forskerne ved stadig meget lidt om, hvorfor der findes så mange sjældne arter, og hvordan så mange sjældne arter opretholdes globalt.

Tigerskyggebille
Diaperis boleti

Tigerskyggebille er relativt sjælden i Danmark, selvom den lever på almindelige svampe som birkeporesvamp

Artsrigdom **VS** Unikhed

På arealniveau bør man ikke altid gå efter en høj artsrigdom. Nogle områder kan rumme unikke levesteder, hvor specielle arter kan leve. De steder er vigtige, selvom artsantallet ikke nødvendigvis er højt.

Bjergtoppene

Forskere fra blandt andet Aarhus Universitet har undersøgt 320 europæiske bjergtoppes antal af plantearter og sammenlignet med data fra 50 år siden. Dengang kom der omtrent 1 ny art til bjergtoppene per årti, men i dag er der en øgning på mere end 5 arter per årti.

Umiddelbart kan det virke positivt, at biodiversiteten øges på de europæiske bjergtoppe. Men bjergtoppene er et unikt levested for nogle sjældne planter, som nu risikerer at blive udkonkurreret. Udviklingen skyldes klimaforandringer: Planterne søger opad grundet de øgede temperaturer.

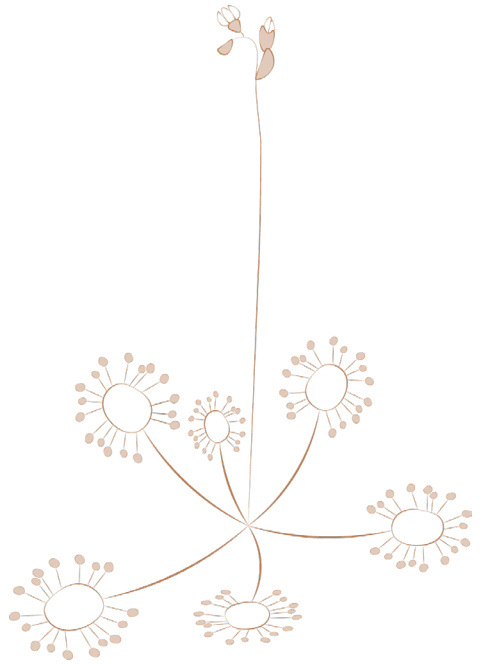

Højmoserne

I Danmark har vi ingen bjergtoppe, men et dansk eksempel på et unikt, enddog artsfattigt, miljø er højmosen.

Højmosen er en våd naturtype, som primært består af spagnum og kun modtager vand og næring fra regn, og derfor er den meget næringsfattig. Det er kun et fåtal af karplanterne, som er tilpasset højmoserne, eksempelvis tuekæruld, benbræk, rundbladet soldug og tranebær.

Selvom der ikke er et højt artsantal at finde i højmoserne, så rummer de unikke levesteder. Derfor bidrager de på det store plan til biodiversiteten, og bør ikke erstattes af mere artsrige økosystemer, som også kan findes andre steder.

Arktis

På globalt plan kan man sammenligne det med Arktis. Kun få arter er tilpasset Arktis, men de er meget anderledes end de arter, som forekommer i de langt mere artsrige tropeskove.

Områder kan altså godt på globalt, nationalt eller landskabeligt plan være vigtige for biodiversiteten, selvom de ikke indeholder et stort antal arter, hvis de til gengæld er unikke levesteder for specielle arter.

Flere plantearter i Danmark men lavere biodiversitet

Hvis man går ud fra antallet af arter, altså artsrigdommen, så går det fremad for planternes biodiversitet i Danmark. Her er langt flere plantearter end der var for blot 140 år siden. Det er et hold forskere kommet frem til ved at sammenholde gamle data for 14 danske regioner med ny data.

Men det forhøjede antal plantearter betyder ikke, at Danmarks biodiversitet er i fremgang. Det skyldes nemlig, at utroligt mange plantearter er blevet introduceret fra andre lande af mennesker. Introducerede planter udgjorde for over 100 år siden 25% af Danmarks vegetation. I dag udgør de 45%. Det vil sige, at de arter, som er unikke for vores geografi er i nedgang, mens de arter, som også findes i mange andre lande er i fremgang. Det er særligt arter, som er sjældne og unikke for specifikke egne samt planter tilknyttet de lysåbne levesteder, som nu er i tilbagegang. Og derfor bidrager udviklingen af artsfordelingen i Danmark negativt til biodiversiteten globalt set.

Også på nationalt plan betyder det øgede antal plantearter i regionerne paradoksalt nok ikke fremgang for biodiversiteten. Der er sket en enorm udskiftning af plantearter i Danmarks regioner. Mindre end halvdelen af plantearterne, som dengang fandtes i de 14 regioner, er de samme i dag. Overordnet set er artsfordelingen af planter altså blevet langt mere ensartet over landet. De arter, hjemmehørende såvel som indførte, som i forvejen var vidt udbredte, er blevet endnu mere udbredte. Og de arter, som var sjældne, er blevet endnu mere sjældne. Det er de samme arter, som går igen på langt de fleste lokaliteter, og det betyder at biodiversiteten er blevet lavere på dét, man kalder 'gammaniveau'.

Alfa, beta & gamma

α

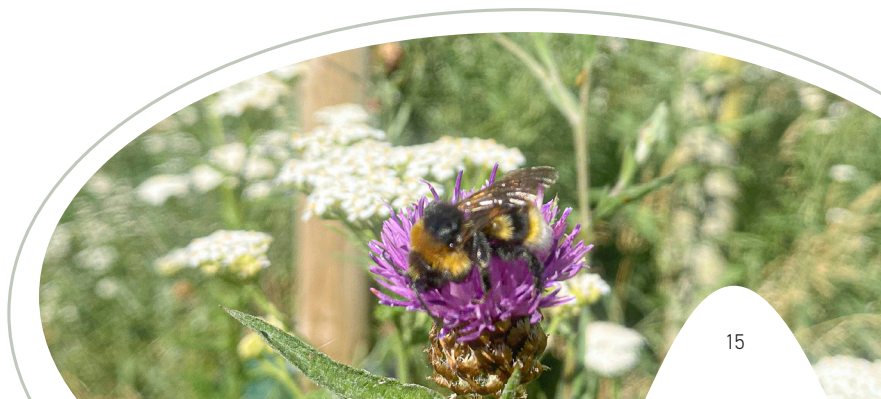
Alfaversiteten er diversiteten (typisk af arter) inden for ét bestemt område. Det kan eksempelvis bruges til at lave 'før-og-efter' undersøgelser.

β

Betaversiteten er forskelligheden i de arter, som optræder i to forskellige områder. Det kan eksempelvis være en måde at påvise, at der findes andre arter på toppen af en bakke end der gør længere nede af skrænten - og hvor stor en forskel gradienten gør. Selvom de to områder begge har en høj alfaversitet, kan de altså godt have en lav betaversitet, hvis de indeholder nogenlunde samme arter.

γ

Gammaversiteten er den samlede diversitet i hele landskabet. Jo flere forskellige økosystemer med forskellige arter, jo højere gammaversitet. Også selvom ét af disse økosystemer skulle ske at være en højmose, som naturligt er ret artsfattig, men som unikt levested alligevel netop bidrager stærkt til gamma-diversiteten ved at skille sig ud fra andre økosystemer.

Den 6. masseuddøen truer arterne

Det estimeres, at hvis vi ikke foretager nogle ændringer, så vil mellem 20 og 30% af klodens arter risikere at uddø inden for 50 år. I Danmark vurderes omkring 40% af arterne at være truede eller næsten truede.

Uddøen er langt fra et nyt fænomen, og den nærværende uddøen er blevet døbt den sjette masseuddøen, fordi vi kender til fem tidligere tilfælde. Artsdannelse såvel som uddøen er grundvilkår for livets mangfoldighed, men med menneskets påvirkning har raten af uddøen langt overstegit artsdannelsens langsomme process og derfor falder antallet af arter.

I de forrige masseuddøender har voldsomme episoder som istid og meteornedslag også udryddet en masse arter. Men de har i samme omgang skabt plads til mange andre arter. Den sjette masseuddøen skyldes i stedet pladsmangel. Menneskets population og forbrug er vokset så voldsomt, at vi fylder overalt med monokulturelle landbrug, plantager, græsplæner, prydeplantninger, golfbaner, bygninger og lignende. Den vigtigste grund til, at arter uddør, er ødelæggelsen af levesteder og mangel på samme i landskabet.

I Danmark er det ligeledes pladsmangel, som skaber en krise for mange af landets arter. Det er både arealmæssigt, at der mangler plads, men også kvalitetsmæssigt er arealerne forringet betydeligt. Allerede i 1800-tallet begyndte en intensiv tørlægning af landskabet for at kunne afsætte større dele af arealet til landbrug. Gennem 1900-tallet kom kunstgødning og pesticidbrug til, og det har skabt en drastisk forværring af naturtilstanden.

Hvor mange arter findes på jordkloden?

Videnskabeligt er 1,7 millioner arter beskrevet, men man ved, at der findes langt flere i verden.

Antallet af ukendte arter er meget stort, det ved vi, fordi der stadig hele tiden opdages nye arter.

Mange forskere mener, at det samlede antal arter i verden må ligge omkring 10-15 millioner, men nogle bud går helt op til 100 millioner.

Biodiversiteten *hos dig*

Selvom biodiversitet er et komplekst begreb, findes der simple måder at gå til opgaven med at forstå biodiversiteten på sin egen grund. Her giver dig nogle simple redskaber, til hurtigt at få et overblik over biodiversiteten på din grund, og hvordan du kan øge den:

01

**Undersøg
biodiversiteten**

02

**Øg
biodiversiteten**

01. Undersøg biodiversiteten

Selv hvis din grund primært består af græsplæne, er der næsten med 100% sikkerhed også andet end græsarter til stede, som kun venter på at blive opdaget. Her giver vi dig et par redskaber til at forstå den biodiversitet, der udspiller sig på din grund.

Når du forstår biodiversiteten på din ejendom, kan du nemlig langt bedre arbejde med at skabe plads, bevare og fremme mangfoldigheden fremover.

Mælkebøtter (*Taraxacum spp.*), brændenælder (*Urtica spp.*) og vedbend (*Hedera helix*) er blot nogle af de planter, som meget ofte indfinder sig på private grunde som haver helt af sig selv.

Selvom mange ser dem som 'ukrudt' er alle tre af disse planter vigtige for flere dyr

Artslisten

Artslisten er en simpel tilgang, som besvarer to vigtige spørgsmål: Hvor mange arter er der, og hvad er det for arter?

Artslisten

Din artsliste er dit vigtigste værktøj, når du skal lære mere om arterne på din ejendom - og når du vil fortælle andre om, hvad dit Vild Med Vilje areal har gjort for biodiversiteten.

Din artsliste kan du også bruge til at holde overblik over, om der kommer nye arter til din grund, eller om der forsvinder nogen, og om der 'mangler' nogen plantearter, som du kunne tænke dig, og som du derfor kan gå ud og sanke eller købe.

Timing

Det kan være svært at vurdere biodiversiteten, da den består af levende væsener som er i evig bevægelse - både fra et sted til et andet og i livscyklussen. Artsrigdom kan ændre sig på et enkelt sekund, hvis man for eksempel tæller sommerfugle med, som ofte vil flakse forbi og kort lande for at finde føde. Andre, som natsværmere og flagermus, kommer kun frem om natten.

Også gennem årstiderne skifter artssammensætningen, og over årene kan den ligeledes skifte karakter. Biodiversiteten er altid i forandring, og må observeres gennem timer, årstider og år.

Rødkløver
Trifolium pratense
&

Musevikke
Vicia cracca

Højsommeren er der, hvor allerflest planter står i blomst og flest insekter er på vingerne, så det vil oftest være i denne tid, at man kan observere den største biodiversitet

Gode kilder

Find mere viden om arterne

Det sjove ved at lære arterne på sin grund at kende er, at man kan opsøge mere viden om dem efterfølgende. Her giver vi nogle bud på kilder, som både kan give dig mere viden, om arter, som du kender - eller hjælpe dig med at genkende en art, som du ikke kender i forvejen.

Naturbasen.dk

På natubasen.dk kan du læse beskrivelser af Danmarks arter, som frivillige naturentusiaster har skrevet. Der er ofte gode beskrivelser og råd om forvekslingsmuligheder samt ekstra info om biologi, herkomst og andre informationer.

Arter.dk

På arter.dk kan du søge på arter, som forekommer i Danmark. Her kan du se, hvor i landet andre har registreret arten.

På den måde kan du se, hvad andre har fundet i netop dit område. Du kan også se artens status på den nationale rødliste, som beskriver hvor truet en art er.

Opret kobjælde
Pulsatilla vulgaris

Apps og flora til artsgenkendelse

Der findes efterhånden mange fremragende apps til genkendelse af plante-, dyre- og svampearter. Eksempelvis kan man bruge iNaturalist, Seek eller appen fra Arter.

Det er smag og behag hvad der fungerer bedst for én, så prøv dem ad. Apps kan være en rigtig god hjælp til at identificere de planter, du finder på arealet eller tilstødende arealer, og på den måde få mulighed for at blive klogere på de lokale arter, når du får sat navn på og dermed kan opsøge mere viden.

Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at forslagene som apps kommer med blot er *forslag*. Appen har ikke mulighed for at dufte, røre, høre, og smage, og se alle små detaljer, og den kan ikke se, hvordan vækstbetingelserne er, eller hvilket plantesamfund omgiver arten. Derfor kan de let tage fejl.

Derfor er en flora, altså et opslagsværk over plantearter, en god hjælp. Her kan du læse mere detaljerede beskrivelser af plantearterne, og vurdere, hvorvidt appen havde ret.

Vurdér planternes fordeling

Fordelingen mellem arterne er en vigtig nøgle til at forstå de indbyrdes konkurrenceforhold og hvordan du kan optimere vedligeholdet af din grund med henblik på biodiversitet.

Fordelingen af arter beskrives i fagtermer med 'ligheden'. Når antallet af eksempelvis planter er ligeligt fordelt mellem de forskellige arter, som er til stede, så er diversiteten nemlig højere.

Du kan selvfølgelig vurdere fordelingen ved at tælle individer af hver og en af arterne og herefter lave en matematisk øvelse. Men for langt de fleste vil en vurdering af 'dækningsgraden' være nok, og det kan du gøre på øjemål eller med billeder.

Dækningsgraden er hvor stor en procentdel af fladen på arealet, som dækkes af én bestemt art. Se, om nogle arter ser ud til at dominere på din grund, og notér dig hvilke arter, der er tale om. Se også, om nogle er meget fåtallige.

Hvad kan jeg bruge det til?

Fordelingen af arter beskriver en vigtig del af biodiversiteten: Nemlig de indbyrdes forhold mellem arterne.

Hvis du f.eks. oplever, at én art overtager en stor andel af plantesamfundet på din grund, så er det måske tid til at gribe ind og gøre plads til flere andre arter?

Dette billede reflekterer, hvad mange grundejere oplever, når de observerer fordelingen af arter på matriklen - nemlig at nælder fylder en hel del!

Når en konkurrencestærk plante som nælden optager en stor andel af plantesamfundet, er konkusionen, at jorden formentlig har et højt næringsindhold, og at man bør være mere omhyggelig med at slå vegetationen ned og fjerne plantedelene for at udpine jorden

Billede af [Tom](#) på Pixabay

Fauna-interaktioner

'Fauna-interaktioner' betyder planternes samspil med dyr som insekter og fugle. De planter, som understøtter flest dyr, har også størst potentiale for at øge biodiversiteten på din grund.

Selvom du måske ikke lægger mærke til det, så udfylder mange planter på din grund en rolle for dyrelivet. Selv klassiske 'ukrudtsplanter' som mælkebøtter har et væld af fauna-interaktioner, for eksempel med natsværmere, som vi typisk slet ikke ser i aktion.

Hvad kan jeg bruge det til?

Når du ved mere om, hvilke planter på din ejendom er særligt yndede nektarplanter eller værtsplanter for specifikke arter, så kan du bedre arbejde med at fremme dem. Det kan også være, at du finder ud af, at en særlig natsværmer lever nær din grund, men at du mangler dens værtsplante, som du så kan sanke frø af eller købe dig til.

Hjortetrøst
Eupatorium cannabinum

Hjortetrøst er én af de plantearter, som er kendt for at tiltrække mange insekter i voksenstadiet, særligt sommerfugle. Her er det tre sommerfugle af arten engrandøje (*Aphantopus hyperantus*)

Frøene af hjortetrøst spises desuden af fugle

Gode kilder

Find mere viden om fauna-interaktioner

Plantekatalog

Aarhus Universitet har udgivet 'Plantekatalog: Planter, der understøtter biodiversitet' hvor man i Appendiks 1 kan få et rigtig godt og overskueligt indblik i mange forskellige, hjemmehørende plantearter, samt hvilke dyrearter, de understøtte på hvilke måder. Det er et rigtig godt sted at starte.

Plantekataloget findes her: <https://dce2.au.dk/pub/TR193.pdf>

Bøger

Der er også skrevet mange gode bøger om emnet. Er det sommerfugle, man interesserer sig for, har Michael Stoltze skrevet gode værker som eksempelvis det meget detaljerede 'Danske dagsommerfugle'.

Morten Top-Jensen og Michael Fibiger har skrevet det omfattende værk 'Danmarks sommerfugle: En felthåndbog over samtlige dag- og natsommerfugle' som både inkluderer værtsplanter og udbredelse i Danmark for dag- og natsommerfugle.

'Gardening for bumblebees' af Dave Goulson fokuserer specifikt på interaktioner mellem humlebier og planter. Bogens fokus er på hjemmehørende planter i England, men der er mange overlap med den danske flora.

Admiral
Vanessa atlanta
&
Almindelig knopurt
Centaurea jacea

Den voksne admiral kan finde føde på en lang række planter, men som larve lever den kun på brændenælder. Her sidder den på en nektarplante som mange insekter holder af, nemlig almindelig knopurt

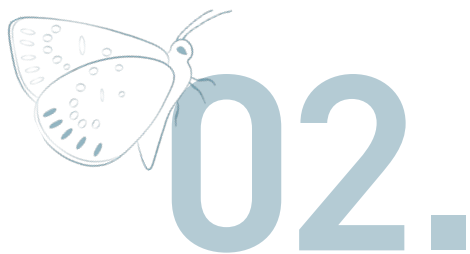
Kort på arter.dk

Du kan også bruge kortet på arter.dk til at se, hvilke arter findes i nærheden af din ejendom. Hvis der eksempelvis findes blåfugl i nærheden, så kan du med fordel sørge for at fremme eller etablere ærteblomstrede planter på din ejendom, så du også kan få blåfugl til at yngle hos dig.

Biological Records Centre

Hvis man vil undersøge alle insekter, som lever på en planteart man har fundet, har Biological Records Centre lavet en seriøs database med information på brc.ac.uk. Man skal lige finde ud af, hvordan den bruges, men så er det rimelig ligetil.

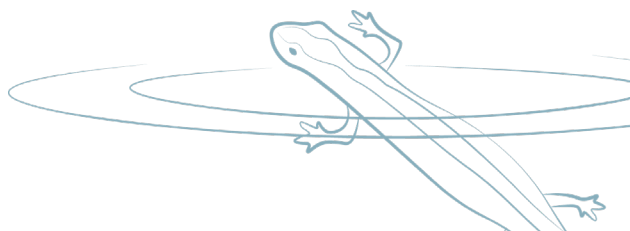
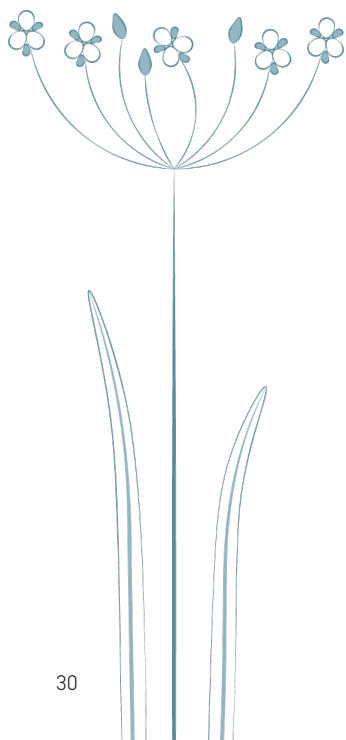
Man kan både søge på plantens navn på latin og på insektets, alt efter, hvilken information, man har brug for. Søger man på en plantes navn, kommer en liste af insekter, som er registreret levende af planten - i alle lande. Så må man altså bagefter undersøge, om det insekt overhovedet holder til i Danmark og i ens lokalområde.

Øg

biodiversiteten

At øge biodiversiteten handler om, at give plads til flere arter. Det handler om at skabe levesteder, at droppe skadelige praksisser, at skabe de rigtige vilkår i jordbunden og plantesamfundet, at give arterne plads til at komme af sig selv og nogle gange at give dem en hjælpende hånd, når det ikke lykkes.

Biodiversitet

Don'ts

Der er en række ting, du først og fremmest kan undlade at gøre, når du vil give naturen plads på din ejendom. Disse ting vil nemlig blot modarbejde dine gode tiltag. Her er fire vigtige ting, som du bør droppe, hvis du ønsker at øge biodiversiteten.

Sprøjtning

Sprøjter du for at komme f.eks. bladlus til livs, så forgifter du også andre smådyr. Når du undgår sprøjtning vil du f.eks. se mariehøns, som netop lever af bladlusene.

Gødning

Når du gøder ændrer du på konkurrenceforholdene planterne imellem, så de konkurrenstærke planter favoriseres og udkonkurrerer mere nøjsomme planter.

Fældning af træer

Store, gamle træer er vigtige for rigtig mange arter, så bevar altid træer så længe som muligt og lad dem blive gamle, skadede og dø af sig selv, hvorefter de kan ligge eller stå som dødt ved.

Introducerede arter

Introducerede arter tager pladsen fra hjemmehørende arter og tilbyder kun (om nogen) føde til nogle få generalister, hvor de hjemmehørende planter tilbyder føde til en lang række arter.

Tiltag

for biodiversiteten

Der findes masser af måder, man kan øge biodiversiteten på sin ejendom. Her er der ikke plads til at gå i detaljen med hver og én, men du kan på vildmedvilje.dk læse Vild Med Viljes 8 andre guides, som blandt andet berører disse tiltag i større detalje.

Vand

Etablering af vand er et af de mest effektive virkemidler for at fremme biodiversiteten i et område. Hvad end du har plads til et helt vandhul eller blot en underskål med vand, så er det en vigtig del af at skabe plads til mere liv.

Dødt ved & gamle træer

Mange smådyr og svampe er knyttet til dødt ved, og endnu andre arter lever af disse. Hulrugende fugle og flagermus har også brug for gamle, hule træer.

Slåning

En skånsom og bevidst slåning kan øge biodiversiteten på dine arealer, ved at give plads til de nøjsomme arter og fjerne den næring, som gør, at de konkurrencestærke arter tager over.

Hjemmehørende blomsterplanter

Blomsterplanterne inden for vores geografiske område har udviklet sig sammen med en lang række smådyr, som nu er knyttet til dem. Derfor er hjemmehørende blomsterplanter essentielle for biodiversiteten.

Levesteder

Insekter, padder, fugle og pattedyr har brug for mere end blot føde for at klare sig. De skal også bruge skjul, steder at hvile og steder at overvintre. Stenbunker og kvashegn bidrager f.eks. til forskellige arters levesteder på din ejendom.

Læs mere

Danmarks biodiversitet: Før, nu og i morgen

*af Kaj Sand Jensen & Jens
Christian-Schou*

Giver et opdateret og let
tilgængeligt overblik over
Danmarks biodiversitet

The hidden universe: Adventures in biodiversity

af Alexandre Antonelli

Indføring i emnet biodiversitet af
de royale botaniske haver Kew's
videnskabs-direktør

Den kriblende have

af Dave Goulson

En personlig og underholdende
bog, som både siger noget om
baggrunden for biodiversitetskrisen
og giver praktiske råd til hvad man
kan gøre på sin egen matrikel

Den uendelige have

af Rasmus Ejrnæs

Rasmus Ejrnæs, biolog fra Aarhus
Universitet beskriver principper
inden for biodiversitet ud fra havens
rum og giver gode råd til, hvordan
man kan invitere naturen ind i
haven.

Flere guides

af Vild Med Vilje

02. Hjemmehørende planter

Hvad vil det sige, at en plante er hjemmehørende? Og hvordan kan man genkende planterne selv?

03. Levesteder

Hvad er et levested? Hvad skal det indeholde? Og hvordan kan man selv hjælpe til med at skabe levesteder?

04. Blomsterplanter

Hvordan spreder planter sig i naturen og hvilke strategier har de for at klare sig? Skal man aktivt så og plante - eller skal man måske hellere vente?

05. Jordbund

Hvem lever i jordbunden? Hvordan er jordbunden i Danmark opstået? Og hvordan kan man forstå og arbejde med sin egen jordbund?

07. Dødt ved

Hvad har døde træer med biodiversitet at gøre? Hvem lever på døde træer? Og kan man gøre noget for at fremme døde og gamle træer selv?

06. Slåning

Hvad vil det sige, at slå sine arealer? Hvorfor er det nødvendigt, når vi vil se 'hvor vildt det kan blive'? Hvilke metoder findes der - og hvad bidrager til den største biodiversitet?

08. Vandhullet

Hvem lever i vandhullet? Hvad er et godt, vildt vandhul? Og hvordan kan selv give plads til vand på egne arealer - store som små?

09. Altan & baggård

Hvilke arter lever i byerne? Og hvordan kan du selv give dem plads på din altan eller i din baggård?

Guides findes på vildmedvilje.dk

